

Universiteit
Leiden
The Netherlands

A Priori truth in the natural world : a non-referentialist response to Benacerraf's dilemma

Novák, Z.

Citation

Novák, Z. (2010, June 23). *A Priori truth in the natural world : a non-referentialist response to Benacerraf's dilemma*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/15729>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/15729>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

SAMENVATTING

De opvatting dat we kennis van objectieve waarheden kunnen verkrijgen door middel van bewijs anders dan zintuiglijke ervaring is in de wijsbegeerte gangbaar en plausibel. Maar als we eenmaal geloven in de mogelijkheid van *a priori* kennisverwerving, rijst vanzelf de volgende vraag: wat gebeurt hier? Hoe leren we wat objectief en noodzakelijkerwijs het geval is zonder te vertrouwen op wat de waarneming ons vertelt? Het is duidelijk dat een antwoord op deze vraag zwaar zal leunen op wat we redelijkerwijs kunnen denken over de aard van die condities, waarvan het (niet) vervuld zijn de waarheidswaarde van de relevante claims geacht wordt te bepalen. Een gedegen verklaring van *a priori* kennis vraagt om een adequate conceptie van de betekenis van *a priori* claims en de aard van *a priori* waarheden.

In de filosofie van de wiskunde is de wederzijdse afhankelijkheid van enerzijds theorieën over betekenis en waarheid en anderzijds theorieën over kennisverwerving reeds lang gemeengoed. Dit komt in grote mate door twee baanbrekende papers van Paul Benacerraf, gepubliceerd in 1965 en 1973, die praktisch elke denker die sindsdien over deze onderwerpen heeft geschreven hebben beïnvloed.

De tweede paper ontvouwt een dilemma dat gezien kan worden als de bron van een groot aantal discussies en ontdekkingen in vroeg 20e-eeuws werk op het gebied van de grondslagen van de wiskunde. Het dilemma is het volgende: Als we volhouden dat de waarheidswaarde van onze wiskundige overtuigingen bepaald wordt door het oordeelsonafhankelijk (niet) vervuld zijn van de abstracte condities, waarover deze overtuigingen beweren te gaan (i.e. of bepaalde bestaande wiskundige objecten bepaalde wiskundige eigenschappen hebben), dan blijken we niet in staat te begrijpen waarom we, middels onze natuurlijke cognitieve mechanismen, kunnen ontdekken of deze condities (niet) vervuld zijn. Als we, anderzijds, veronderstellen dat de verwerving van wiskundige kennis tot stand komt door een adequaat causaal contact tussen

de kennende geest en de vervulde waarheidscondities van ware overtuigingen, dan lijken we gedwongen te concluderen dat de waarheidscondities van onze gevestigde wiskundige theorieën niet begrepen kunnen worden langs de bovengenoemde referentialistische lijnen. Met andere woorden, in de filosofie van de wiskunde lijkt onze standaard referentialistische conceptie van waarheid niet te rijmen met onze standaard causale theorie van kennis.

De betekenis van Benacerrafs constatering blijft niet beperkt tot de filosofie van de wiskunde. Vergelijkbare vragen kunnen gesteld worden in de semantiek van elk discours waarin we geacht zijn kennis te verwerven over causaal inerte onderwerpen.

Volgens Benacerraf is de voornaamste reden waarom filosofen zouden moeten vasthouden aan het (in grote lijnen Tarskiaanse) referentialistische waarheidsbegrip dat deze theorie de enig beschikbare, gearticuleerde en *prima facie* plausibele algemene conceptie van waarheid is. Bij het ontbreken van een dergelijke conceptie is de veronderstelling dat bepaalde condities de *waarheidscondities* zijn (in tegenstelling tot, bijvoorbeeld, de condities van rationele aanvaardbaarheid) van bepaalde overtuigingen nauwelijks meer te onderbouwen.

Gezien dit conceptuele probleem en daarnaast bepaalde verklaringsproblemen, zijn de meeste filosofen heden ten dage ervan overtuigd dat het juiste antwoord op Benacerrafs dilemma aan de standaard referentialistische conceptie van waarheid moet vasthouden. Mijn voornaamste doel in deze studie is te laten zien dat die overtuiging onjuist is.

De studie is verdeeld in zeven hoofdstukken. De eerste twee hoofdstukken bevatten voorbereidend materiaal voor de argumentatie die in de overige vijf ontwikkeld wordt. De voorbereidende hoofdstukken zijn bedoeld om de voornaamste conceptuele en methodologische vooronderstellingen van de daarna volgende redeneringen te verhelderen. Het argumentatieve deel begint met hoofdstuk 3, dat Benacerrafs dilemma presenteert en de theoretische opties schetst die men zou kunnen kiezen in reactie daarop. De overige vier hoofdstukken van deze studie zijn

gewijd aan de evaluatie van de *prima facie* levensvatbare kandidaten voor een antwoord. Hoofdstukken 4, 5 en 6 bevatten mijn argumenten tegen de bestaande referentialistische antwoorden (d.w.z. deflatoir referentialisme, anti-realistisch referentialisme en realistisch referentialisme), terwijl hoofdstuk 7 zich concentreert op de uitwerking en verdediging van het voorgestelde non-referentialistische alternatief.

De centrale claim van de voorgestelde non-referentialistische conceptie is dat de waarheidsvoorwaarden (in tegenstelling tot de beoogde referenten) van onze paradigmatische *a priori* (i.e. logische en wiskundige) overtuigingen natuurlijke toestanden in mensenhoofden zijn. Meer specifiek zijn ze analytische relaties tussen representaties die subjecten ontwikkelen in hun hoofden gedurende de cognitieve omgang met hun directe natuurlijke omgeving. In het licht van deze veronderstelling, noem ik het voorstel een *representationistische* conceptie van de waarheden in kwestie. Deze conceptie behoudt het realistische idee dat de waarheidswaarde van logische en wiskundige overtuigingen onafhankelijk is van enige daadwerkelijke opvatting ten aanzien daarvan. Hij onderschrijft de gematigd empiristische claim ten aanzien van de analytische aard van logische en wiskundige overtuigingen, maar identificeert de feitelijke basis van analytische waarheden in de werkelijke, natuurlijke wereld. Een essentiële component van deze conceptie is de veronderstelling dat een subject het (niet) vervuld zijn van de relevante representationele condities in haar hoofd kan bespeuren zonder er daadwerkelijk aan te denken. Hierdoor kunnen deze condities fungeren als non-referentiële waarheidscondities voor de overtuigingen. Ten slotte kan het (niet) vervuld zijn van de condities, omdat die natuurlijk zijn, de cognitieve capaciteiten van het subject causaal beïnvloeden, wat betekent dat de constructie ook compatibel is met de algemeen aangenomen “contacttheorie” van kennisverwerving. Waarheid en kennis in zuivere logica en wiskunde blijken natuurlijke verschijnselen, die onderworpen kunnen worden aan systematisch empirisch onderzoek.

Na de verdediging van deze specifieke non-referentialistische conceptie van de paradigma's van *a priori* waarheid en kennis, betoog ik ten slotte dat het doorslaggevende kenmerk van representationaliteit meer dan een contingente eigenschap van *a priori* waarheden kan zijn. In feite hebben we goede redenen om dit kenmerk te zien als een essentiële, bepalende trek van aprioriciteit, en dus als een noodzakelijke eigenschap van *a priori* waarheden. Volgens de resulterende representationalistische conceptie van aprioriciteit, is een bepaalde waarheid *a priori* (i.e. *a priori* kenbaar) te noemen, precies dan wanneer die bestaat in het (niet) vervuld zijn van bepaalde condities in het domein van de representaties in het hoofd van een subject, terwijl een bewijs, de rechtvaardiging die dat verschaft voor een overtuiging die gebaseerd is op de herkenning ervan en de kennis verworven door die rechtvaardiging, *a priori* genoemd kunnen worden, precies dan wanneer die gegeneerd zijn door een (in principe) te observeren cognitief mechanisme in het hoofd van een subject, dat betrouwbare informatie overbrengt over het (niet) vervuld zijn van representatieve waarheidscondities in de geest van het subject.

Na het afronden van de argumentatie geef ik in de conclusie een kort overzicht van de voornaamste beweringen in deze studie en een uitleg van wat de hier bijeengebrachte bevindingen ons kunnen vertellen over naburige kwesties in de huidige literatuur en over de rol van empirisch onderzoek in de ontwikkeling van concepten van groot filosofisch belang.